

Kojoñdor / Halk Şarkıları

Terek ağaş tözineñ

Terek ağaş tözineñ
Telirep uçkan kara mürküt,
Tele albatı ortodoñ
Tepkinge kelgen körkiyek.

Kayıñ ağaş tözineñ
Kalırıp uçkan kara mürküt,
Kara albatı ortodoñ
Kapkınga kelgen körkiyek.

Ozogıda kiygenis
Oñ ömürlü mancı ton.
Onıñ kiyninde kiygenis
Onoñ artık torko ton.

Ertegide kiygenis
Eş ömürlü mancı ton.
Onıñ kiyninde kiygenis
Eceñeñ kelgen mancık ton.

Biçik bar

Altın kayırçak içinde
Ay bildirlü torko bar.
Amıral bolgon köksimde
Altın sudur biçik bar.

Kümüş kayırçak içinde
Kün bildirlü torko bar.
Kümürel bolgon köksimde
Kümüş sudur biçik bar.

Erçiş suını

Erçiş suını keçeriste
Eren-çookır taş kördis.
Erteñgizin sananarda,
Eki köstöñ çaş kelgen.

Kan-Erçişti keçeriste
Kara-çookır taş kördis.
Kaçangızın sananarda,
Kara köskö çaş tolgon.

Erçiş tömön kuş uçarda,
Eki kanadı teñ bardı.
Ebirip oyto ol kelerde,
Ediski üni teñ keldi.

Kadın tömön kuş uçarda,
Kanattarı teñ bardı.

1.

Kavak ağacının dibinden

Kavak ağacının dibinden
Kanatlanıp uçan kara kartal,
Tele halkının arasından
Tepilerek gelmiş garip.

Kayın ağacının dibinden
Stırayıp uçan kara kartal,
Kara halkın arasından
Zorla getirilmiş garip.

Önceden giydiğimiz
Sağ etekli kürk palto.
Ondan sonra giydiğimiz
Ondan iyi kürk palto.

Eskiden giydiğimiz
İki yanı etekli ipek palto.
Ondan sonra giydiğimiz
Çin'den gelen ipek palto.

2.

Kitap var

Altın sandık içinde
Ay desenli ipek var.
Düşünceli göğsümde
Kutsal, altın kitap var.

Gümüş sandık içinde
Güneş desenli ipek var.
Derin düşünceli göğsümde
Kutsal, gümüş kitap var.

3.

Erçiş nehrini

Erçiş nehrini geçerken,
Alaca benekli taş gördük.
Geçmiştekini düşününce,
İki gözden yaş geldi.

Kan-Erçiş'i geçerken
Kara benekli taş gördük.
Eskiye düşününce,
Kara göze yaş doldu.

Erçiş aşağı kuş uçtuğunda,
İki kanadı denk gitti.
O dolanıp tekrar geldiğinde,
Kaval gibi sesi hoş geldi.

Kadın'dan aşağı kuş uçtuğunda,
Kanatları denk gitti.

Aylanıp oyto ol kelerde
Amırgı üni teñ keldi.

***

Erçiş-Bajı eki ayrı
Eeeleñ-cayılañ ağaştı
Eki kooldu suuları
Elge-congo tuzalu.

Kadın-Bajı kança ayrı
Katay çıkkın ağaştı.
Kança kooldu suulardı
Kalık-congo alkiştı.

Erçiş suını keçeriste,
Eki kayıkla eşkenis.
Ene-adanı sananıp,
Eriktelip barganı.

Kadın suını keçeriste,
Kayıktı kemele keçkenis.
Karındaştardı sananıp,
Karıktalıp barganı.

***

Erçiş-Bajın ebirip,
Eki aylangan ercine.
Eskide cürüm mindiy dep,
Eltertip aytkan enebis.

Kadın-Bajın aylanıp,
Kança ebirgen ercine,
Azyıgızı andıy dep,
Aydıp bergin adabıs.

Erçiş-Bajın ebirtken
Ercene atka baş bolzın!
Eldi-condı tanıtkan
Ene-adaga baş bolzın!

Kadın-Bajın ajırğan
Kayran atka baş bolzın!
Albatı-condı tanıtkan
Ada-enege baş bolzın!

Sımıltı

Sımıltınıñ kucurın
Sıgın cigen bir tuşta.
Sır cırgalda albatıñ
Şırğa kalğan ol tuşta.

Ayalunıñ ölöñin
Añ tepsegen ol öydö.
Amır la catkan albatıñ
Ayduga bargan ol öydö.

***

Olcogo bargan ol ulus
Oyto kaçan canatan?
Ayduga bargan albatı
Aylanıp kaçan keleten?

*O dolanıp tekrar geldiğinde
Amırgı gibi sesi hoş geldi.*

***

*Erçiş-Bajı iki uçlu
Eğilip, yayılan ağaçlı.
İki kollu nehirleri
İle, halka faydalı.*

*Kadın-Bajı sayısız uçlu
Yan yana büyümüş ağaçlı.
Sayısız kollu nehirleri
Halka, millete övgülü.*

*Erçiş nehrini geçerken,
İki kürek çekerek geçtik.
Ana, atayı düşünüp,
Kederlenip gittik.*

*Kadın nehrini geçerken,
Kürekli gemiyle geçtik.
Kardeşlerimizi düşünüp,
Hüzünlenip gittik.*

***

*Erçiş-Bajı 'nı dönüp,
İki kez dolanan kutsal (at).
Eskiden hayat böyleydi diye,
Anıp anlatan anamız.*

*Kadın-Bajı 'nı dönüp,
Defalarca dolaşan kutsal (at).
Önceden öyleydi diye,
Anlatan atamız.*

*Erçiş-Bajı 'nı dolandıran
Kutsal ata şükrolsun!
Halkı, milleti tanıtın
Ana, ataya şükrolsun!*

*Kadın-Bajı 'nı aşırın
Sevimli ata şükrolsun!
Halkı, milleti tanıtın
Ata, anaya şükrolsun!*

4.

Sımıltı

*Sımıltı 'nın tuzlağını
Geyik yemiş bir zaman.
Koyu eğlencedeki halkın
Felâkete düşmüş o zaman.*

*Ayalu 'nın otunu
Hayvan ezmiş o zaman.
Rahat yaşayan halkın
Sürgüne gitmiş o zaman.*

***

*Esarete düşen o insanlar
Tekrar ne zaman döner?
Sürgüne giden halk
Dönüp ne zaman gelir?*

Kacu cerge ıgarda,
Katu tařka at baskan.
Kan tögölgen cuu bolordo,
Kandu collo bis baskan.

Kırlaň cerge ıgarda,
Kırlu tařka at baskan.
Kırılıştu cuu bolordo,
Kızıl kanga bis baskan.

apkan ölöň alındu,
aktaň artkan ırgaldı.
Cuugan ölöň korbolu,
Cuudaň artkan ırgaldı.

Calaň cerdiň ař ölöňin
Caba baspaak, ajarzın.
aynalğandu ol öylördi
Sananbaylı, undulzın.

Kobı cerdiň korbo ölöňin
Korotpoylı koyılzın.
Komıdaldu ol cürümdi
Sananbaylı, undulzın.

Murat

Oy, Muradım, Muradım,
Sen cuuga ne baradıň?
Oy, Muradım, Muradım,
Ceriňde ne cürbeydiň?

ayık degen suu bolor,
Onı kanayıp keçeriň?
Caradında con bolor,
Onı la kanayıp ödüriň?

Edil degen suu bolor,
Onı kanayıp keçeriň?
Ebirede curt bolor,
Onı kanayıp ödüriň?

Oy, Muradım, Muradım,
Sen cuuga ne baradıň?
Oy, Muradım, Muradım,
Ceriňde ne cürbeydiň?

Altayım

Altın suuluk řıńkırıp,
Ala tay celgen Altayım.
Ay tanazı caltırıp,
Kıstar cürgen Altayım.

Kümüş suuluk řıńkırıp,
Küreň tay celgen Altayım.
Kün tanazı mızıldap,
Kelinder cürgen Altayım.

*Dağ yamacına ıktığımızda,
Sert taşta at(ımız) yürüdü.
Kan dökülen savař olduđunda,
Kanlı yolla biz yürüdük.*

*Sarp yere ıktığımızda,
Sivri taşa at(ımız) bastı.
ok ölümlü savař olduđunda,
Kızıl kana biz bastık.*

*Biilen ot kırağılı,
Savařtan artan (sağ kalan) keyifli.
Yığılan ot filizli,
Savařtan artan (sağ kalan) keyifli.*

*Ovanın yaş otuna
Basıp ezmeyelim, yeřersin.
Eziyetli o zamanları
Düşünmeyelim, unutulsun.*

*Vadinin filizli otuna
Zarar vermeyelim, sık ıksın.
Kederli o hayatı
Düşünmeyelim, unutulsun.*

5.

Murat

*Oy, Muradım, Muradım,
Sen savařa niin gittin?
Oy, Muradım, Muradım,
Yurdunda niin yaşamadın?*

*ayık adlı nehir var,
Onu nasıl geçeceksin?
Kıyısında halk var,
Onu nasıl aşacaksın?*

*Edil adlı nehir var,
Onu nasıl geçeceksin?
Etrafında yurtlar var,
Onu nasıl aşacaksın?*

*Oy, Muradım, Muradım,
Sen savařa niin gittin?
Oy, Muradım, Muradım,
Yurdunda niin yaşamadın?*

6.

Altayım

*Altın dizgin şıngırdayıp,
Ala tayın koştuğu Altayım.
Ay gibi düđmesi parlayıp,
Kızların yürüdüğu Altayım.*

*Gümüş dizgin şıngırdayıp,
Esmer tayın koştuğu Altayım.
Güneş gibi düğmesi ışıldayıp,
Gelinlerin yürüdüđu Altayım.*

Arçın ağaş cakalay
Añ turluzı bolbaysın.
Altın çeçek Altayda
Bistiñ cırgal bolbaysın.

Möş ağaştu taygada
Mal turluzı bolbaysın.
Möñün çeçek Altayda
Bistiñ cırgal bolbaysın.

Oynogor

Kulagında sırgalu
Kıstar bolup oynogor.
Kuyrugında cincilü
Kuşkaştar bolup oynogor.

Caagında sırgalu
Carajay bolup oynogor.
Caya tüşken kanattu
Caalbay kuş bolup oynogor.

- Oynobosto ne kelgeñ?
- Ot alarga kelgeñ be?
- Cırgabasta ne kelgeñ?
- Cılınarga kelgeñ be?

- Caantayın oynoor bo?
- Cañıs künge oynoboy.
- Ürgilciğe oynoor bo?
- Üydelikke oynoboy.

Cakşınak bolzın

Canar öydiñ oyını
Cap-cakşınak bolzın.
Ayrılıştıñ kojoñı
Alañzılı bolzın.

Artaş tuunañ ay ajar,
Aşkalakta, canalık.
Ayıl ortodoñ kop çıgar,
Çıkkalakta canalık.

Odoş tuunañ ot küyer,
Küyelekte, canalık.
Ortobısta sös bolor,
Bolgolokto, canalık.

Caka cılıs aja berdi,
Canar öyis cedip keldi.
Koyu cılıs astay berdi,
Konor öyis cede berdi.

Koldorıstañ tudujıp,
Kojoñdojıp canalık.
Ceñderisteñ tudujıp,
Cergelejip baralık.

*Ardıç ağaçlı kıyıları
Hayvan konağı olmasın.
Altın çiçekli Altay'da
Bizim eglence olmasın.*

*Çam ağaçlı dağda
At konağı olmasın.
Gümüş çiçekli Altay'da
Bizim eglence olmasın.*

7.

Oynayın

*Kulağında küpeli
Kızlar olup oynayın.
Kuyruğunda incili
Kuşlar olup oynayın.*

*Yanağında küpeli
Güzel olup oynayın.
Kanatlarını yayan
Güvercinler gibi oynayın.*

- Oynamıyorsan niçin geldin?
- Ateş almaya mı geldin?
- Eğlenmiyorsan niçin geldin?
- Sürünmeye mi geldin?

- Her zaman oynanır mı?
- Bir gün oynamak kâfi.
- Sonsuza kadar oynanır mı?
- Bir gün oynamak kâfi.

8.

İyi olsun

*Dönüş zamanının oyunu
Çok iyi olsun.
Ayrılığın şarkısı
Şaşırtıcı olsun.*

*Artaş dağından ay aşar,
Aşmak üzereyken dönelim.
Ev içinde dedikodu çıkar,
Çıkmak üzereyken dönelim.*

*Odoş dağında ateş yanar,
Yanmak üzereyken dönelim.
Aramızda söz olur,
Olmak üzereyken dönelim.*

*Kıyıdağı yıldız aştı,
Dönme zamanımız geldi.
Koyu yıldız azaldı,
Konaklayacak zamanımız geldi.*

*Ellerimizden tutuşup,
Şarkı söyleyip dönelim.
Yenlerimizden tutuşup,
Dizilip dönelim.*

Ozogi kıstardıñ kojoñı

Oymok tudar bolgonço,
Odin carar kul bolzom.
Tebene tudar bolgonço,
Temir sogor us bolzom.

Kırdı kırlay mañtagan
Kızıl tülkü men bolzom.
Kırtıltada çaynangan
Koy-kuraanı ol bolzom.

Tuumı tuulay mañtagan
Tuulay koyon men bolzom.
Tuura, tuura çaynangan
Mal-ercine men bolzom.

Arkamdagı ak şańkı
Alınbas bolzo ol kaydat.
Ada-enemiñ aylınañ
Ayrılbaz bolzom kaydaydım.

Töbömnöñ tüşken tört topçı
Tögülbes bolzo ol kaydat.
Ene-adanıñ ejikteñ
Barbaytan bolzom kaydadım.

Ceeren tay bolzom kaydadım,
Celip cürer ol edim.
Telefon bolzom kaydadım,
Cedip aydar men edim.

Kara tay bolzom kaydadım,
Karaylap cürer ol edim.
Kanattu bolzom kaydadım,
Kayıp uçar ol edim.

Uuldardıñ kojoñı

Kastaktunıñ kara tal, kara tal,
Kayış bedi, sınbaska, sınbaska.
Kastaktunıñ kıstarı, kıstarı,
Kaytkan edi bilbeske, bilbeske.
Terektünıñ agajı, agajı,
Temir bedi sınbaska, sınbaska.
Terektünıñ uuldarı, uuldarı,
Tenek bedi bilbeske, bilbeske.
.....

Töröön

Sarı taştı çagala,
Ot kamıskan töröön.
Salımı birdi bilele,
Curt tözögön töröön.

Küreñ taştı tabala,
Odin salgan örökön.
Küünü birdi taniyla,
Curt tözögön örökön.

9.

Kızların eski şarkısı

Yüksük tutana kadar,
Odun yaran kul olsaydım,
İğne tutana kadar,
Demir döven usta olsaydım.

Kır boyunca koşan
Kızıl tilki ben olsaydım.
Kıtır kıtır çiğneyen
Koyun kuzusu olsaydım.

Dağ boyunca koşan
Tavşan ben olsaydım.
Dilim dilim çiğneyen
Kutsal at ben olsaydım.

Arkamdaki ak örgü
Alınmaz olsa (evlenmesem) ne olur.
Babamın, anamın evinden
Ayrılmazsam ne yapayım.

Başımdan düşen dört düğme
Dökülmese ne olur.
Anamın, babamın kapısından
Gitmezsem ne yapayım.

Kızıl tay olsam ne yaparım,
Koşturup giderdim.
Telefon olsam ne yapardım,
Ben gidip söyledim.

Kara tay olsam ne yapardım,
Şahlanıp koşardım.
Kanatlı olsam ne yapardım,
Kayıp uçardım.

10.

Delikanlıların şarkısı

Kastaktu'nın kara dalı, kara dalı,
Kayış mıydı, kırılmıyor, kırılmıyor.
Kastaktu'nın kızları kızları,
Nereye gitti, bilinmiyor bilinmiyor.
Terektü'nün ağacı ağacı,
Demir miydi kırılmıyor, kırılmıyor.
Terektü'nün delikanlıları delikanlıları
Ahmak mıydı bilmiyor bilmiyor.
....

11.

Akraba

Sarı taşı çakarak,
Ateş yakan akraba.
Kaderi aynı olanı bilerek,
Ev kuran akraba.

Kahverengi taşı bularak,
Odun koyan ihtiyar.
Gönlü bir olanı tanıyarak,
Ev kuran ihtiyar.

Altın sarı saçınañ
Ayrıp bergen kudagay.
Alkıştu cakşı curta dep,
Balazın bergen kudagay.

Koñır-sarı saçınıñ
Korbozın bergen kudagay,
Koş üyege curta dep,
Kızın bergen Kudagay.

Onoñ biyik

Margıldu-Bajı bay tepseñ,
Onoñ biyik töröön.
Mancıktıñ cığı çip-çiçke,
Onoñ çiçke kudagay.

Tootoy-Bajı toş tayga,
Onoñ biyik töröön.
Torkonıñ cığı çip-çiçke,
Onoñ çiçke kudagay.

Kumaktu kölgö kuş tüsse,
Kuyruğı aldıla suu oynoyt.
Kudalar cuulıp cırgaza,
Kuulı çööçöy kolgo oynoyt.

Kamıştı köldö kas cuulza,
Kanadı aldıla suu oynoyt.
Karındaştar cuulıp cırgaza
Kalaylı çööçöy kolgo oynoyt.

Agam la ecem

Tozulga çıkkın elikti
Toolodo atkan agam bar.
Tos ayılıñ içinde
Ton edeten ecem bar.

Çagalga çıkkın tiyiñdi
Çarçada atkan agam bar.
Çadır ayıldıñ içinde
Çay azatan ecem bar.

Altaydañ irap cüre berzem,
Agam köörkiy surap cür.
Ak çeçektü Altayda
Adım artsa, adap cür.

Cerimneñ irap cüre berzem,
Ecem köörkiy ugup cür.
Ceñezektü cerlerde,
İzim artsa körüp cür.

Kamçı sokpos

Kamçı sokpoy celerge,
Kara tay kandıy at edi.

Altın sarısı saçından
Ayrıp veren düniür.
Övgülü, iyi yaşa diye
Çocuğunu veren düniür.

Koyu sarı saçının
Ucundan veren düniür;
Uzun süre (birlikte) yaşayın diye,
Çocuğunu veren düniür.

12.

Ondan yüksek

Margıldu-Bajı kutsal tepe,
Ondan yüksek akraba.
İpek elbisenin dikişi ipince,
Ondan ince düniür.

Tootoy-Bajı buz dağı
Ondan yüksek akraba.
İpeğin dikişi ipince,
Ondan ince düniür.

Kumlu göle kuş konsa,
Kuyruğunun altında su oynar.
Düniürler toplanıp eğlense,
Bakır kadeh elde oynar.

Kamışlı göle kaz toplansa,
Kanadının altında su oynar.
Kardeşler toplanıp eğlense
Kalaylı kadeh elde oynar.

13.

Abimle ablam

Pusuya düşen karacayı
Sayısınca vuran ağabeyim var.
Kayın ağacının kabuğundan evin içinde
Palto yapan ablam var.

Çalıya çıkan sincabı
Vurup avlayan ağabeyim var.
Çadır evin içinde
Çay kaynatan ablam var.

Altay'dan uzaklaşıp gitsem,
Garip ağabeyimin hatırını sor.
Ak çiçekli Altay'da
Adım artsa, (adımı) an.

Yerimden uzaklaşıp gitsem,
Garip ablamın hatırını sor.
Yosunlu yerlerde,
İzim artsa, bak.

14.

Kamçı vurulmaz

Kamçı vurmadañ koşan,
Kara tay nasıl (iyi) at idi.

Katkırıp oynorgo,
Kara-Kol kandy cer edi.

Kuuşkan tartpay minerge,
Kula tay kandy at edi.
Kuuçındajıp cürerge,
Kuladı kandy cer edi.

At baştaar

- Altan maldı ne baştaar?
- Ak tönölü at baştaar.
- Albatını kem baştaar?
- Attu-çuulu er baştaar.

-Törtön maldı ne baştaar?
- Tönön ceeren tay baştaar.
- Töröondi kem baştaar?
- Tördö oturgan caan baştaar.

Toydo alkış

Caş sıranıñ turgan cer
Calbış ottıñ küygen cer,
Üç sıranıñ turgan cer,
İzü ottıñ küygen cer.

Karaçılı ayılıña
Kalık cuulıp, cırgazın.
Katay salgan orınıña
Kamık bala oynozın.

Tügünüktü ayılıña
Tümen kalık cırgazın.
Türe salgan orınıña
Tümen bala oynozın.

Altın cibek çöyülzin,
Ak kabayı caykalzın.
Torko çaçak tolgolzin,
Tos kabayı ekçelzin.

Aspay kelgem

Torko tonım bar edi,
Kiyineyin deyle, kiybegem.
Tolu çegen bar edi,
Azayın deyle, aspagam.

Akar tonım bar bolgon,
Kiybey kelgen men edim.
Arkıtta çegen bar bolgon,
Aspay kelgen ol edim.

Kem külük

Ayıl ortodo sen külük,
Aba-Turada men külük.

Gülüşüp eğlenmek için,
Kara-Kol ne (güzel) yer idi.

Kuskun takmadan binmek için,
Kula tay ne (güzel) at idi.
Konuşup, sohbet etmek için,
Kuladı ne (güzel) yerdi.

15.

At yönetir

- Altmış atı ne yönetir?
- Ak alınlı at yönetir.
- Halkı kim yönetir?
- Ünlü, şanlı er yönetir.

- Kırk atı kim yönetir?
- Dört yaşındaki kızıl tay yönetir.
- Akrabayı kim yönetir?
- Baş köşede oturan büyük yönetir.

16.

Düğünde alkış

Yaş çadır direklerinin durduğu yer
Alevli ateşin yandığı yer,
Üç çadır direğinin durduğu yer,
Sıcak ateşin yandığı yer.

Direkleri kancalı evine
Halk toplanıp, eğlensin.
Sıra sıra serilmiş yatağında
Çok çocuk oynasın.

Bacalı evinde
Sayısız halk eğlensin.
Dürülmüş yatağında
Sayısız çocuk oynasın.

Altın ip gerilsin,
Ak beşik sallansın.
İpek saçak dolansın
Kayın ağacı kabuğundan beşiği sallansın.

17.

Asmadan geldim

İpek paltom vardı,
Giyineyim dedim, giymedim.
(Fıçı) Dolu çegen vardı,
Asayım (kaynatayım) dedim, asmadım.

Koyun yününden paltom vardı,
Giyinmeden geldim.
Fıçıda çegen vardı,
Asmadan geldim.

18.

Kim pehlivan

Evin içinde sen pehlivan,
Aba-Tura'da ben pehlivan.

Toyly cerde sen külük,
Tom-Turada men külük.

Beşpeltirde beş külük,
Beş külükteñ men külük.
Men külük, men külük.
Oñdoydo on külük, on külük,
Olordıñ onçozımañ kem külük,
Kem külük, kem külük?

Bistiñ cerde sen külük,
Bıylü cerdi men külük.
Calañda cürzeñ, sen külük,
Caandu cerde men külük.

Emdi de bolzo...

Kerteş tuunıñ kırına
Emdi de bolzo çıgarım.
Key tuştağı cürümdi,
Emdi de bolzo, cürerim.

Booçılardıñ kırına
Emdi de bolzo çıgarım.
Boydoñ tuştağı cürümdi
Emdi de bolzo cürerim.

Tarımş

Kerteş tuuda aylıma
Kelip nege barbadıñ?
Keçe eñirde sen boyıñ
Meni nege körbödiñ?

Baylık tuuda aylıma
Barıp nege kelbediñ?
Baya tünde oyunda
Meni nege körbödiñ?

Barıyıp küygen ot deyle,
Bazırıp turgan bolbogoyıñ?
Baskın tañma bolor dep,
Bazırıp turgan bolbogoyıñ?

Öçömik küygen ot deyle,
Öçürip turuñ emeş pe?
Öskö cerdeñ kelgen dep,
Öçöp turuñ emeş pe?

Curtagan cerleri keregende Ulus boyları çümdegen kojoñdor

Ezen bolzın, Ekinur,
Ebirede tuularlu.
Ezen cürzin köörkiyeler
Eki közi katkılı.

Amır bolzın Arı-Nur,
Aylandıra taygalu.

*Düğün yerinde sen pehlivan,
Tom-Tura'da ben pehlivan.*

*Beşpeltir'de beş pehlivan,
Beş pehlivandan ben pehlivan.
Ben pehlivan, ben pehlivan.
Oñdoy'da on pehlivan, on pehlivan,
Onların hepsinden kim pehlivan,
Kim pehlivan, kim pehlivan?*

*Bizim yerde sen pehlivan,
Beyli yerde ben pehlivan.
Ovada gezsen, sen pehlivan,
Büyüklü yerde ben pehlivan.*

19.

Şimdi de olsa...

*Kerteş dağının kırına
Şimdi de olsa çıkarım.
Gençlikteki hayatı,
Şimdi de olsa yaşarım.*

*Dağ geçitlerinin kırına
Şimdi de olsa çıkarım.
Bekarlıktaki hayatı
Şimdi de olsa yaşarım.*

20.

Dargınlık

*Kerteş dağındaki evime
Gelip niçin girmedin?
Dün akşam sen
Beni niçin görmedin?*

*Baylık dağındaki evime
Gidip niçin gelmedin?
Dün geceki oyunda
Beni niçin görmedin?*

*Sönmek üzere olan ateş diyerek,
Üzerine basıyorsun galiba?
Haydut, kötü kişi diye,
Boyun eğiyorsun galiba?*

*Sönmüş ateş diyerek,
Söndürüyorsun galiba?
Başka yerden gelen(im) diye,
Hor görüyorsun galiba?*

21.

Yaşadıkları yerler hakkında İnsanların söylediği şarkılar

*Selâm olsun, Ekinur,
Etrafi dağlı.
Esen yaşasın garipler
İki gözü sevinçli.*

*Rahat olsun, Arı-Nur,
Çevresi dağlı.*

Amır cürzin köörkiyer
Aytkan sözi katlıu.

Kıya salgan tañmalu
Bistiñ adıs bolbaysın.
Kırlık, Çaras ol içi
Ceriş bolboy ol kaytsın.

Tuura salgan tañmalu
Bistiñ adıs bolbaysın.
Tulaytı la Kırlık
Ceriş bolboy ol kaytsın.

Beşpeltirdiñ içinde
Beyin bökön ağaş bar.
Mees canında ayıldarda
Meniñ körgön köörkiy bar.

Uytüşkeniñ arkada
Arı bökön ağaş bar.
Uytüşkende ayıldarda
Undılbagan köörkiy bar.

Oyılıp kalgan oyduq col,
Oymonniñ colı bolbaysın.
Oynı caraş köörkiyek
Oymondo bolboy ol kaytsın.

Kazılıp kalgan kara col,
Kadınniñ colı bolbaysın.
Katkızı caraş köörkiyek
Kadında bolboy ol kaytsın.

Kayrılıktı kayıp kel,
Kamdu, tülkü tabarıñ.
Tootoydı tozıp kel,
Topçı, cinci alarıñ.

Kayrılıktıñ kamduzı
Kara bolboy ol kaytsın.
Tümeçiniñ tülküzi,
Tüñey kızıl bolbaysın.

Ayılım meniñ Çakırda,
Adım meniñ çakıda.
Cerim meniñ Çakırda,
Ceeren adım çakıda.

Çakırdañ kelgen kiji edim,
Çañkır köstü men edim.
Çakıda adım cügürük,
Carışçañ kiji men edim.

Ak sümerdiñ bajında
Altın çeçek özüp cat.
Altın tuulu Altayda
Ay carını carıp cat.

Kök sümerdiñ bajında
Kümüş çeçek özüp cat.
Kümüş tuulu Altayda
Kün carını çalıp cat.

*Rahat yaşasın garipler
Sözleri sevinçli.*

*Vurulan damgalı
Bizim atımız olmasın.
Kırlık, Çaras onların içi
Bizim yerimiz olmasın.*

*İyi damgalı
Bizim atımız olmasın.
Tulaytı 'yla Kırlık
Bizim yerimiz olmasın.*

*Beşpeltir 'in içinde
Buraya doğru eğilmiş ağaç var.
Yamaç yanındaki evlerde
Benim gördüğüm canım yârim var.*

*Uytüşken 'in ormanında
İleri doğru eğilmiş ağaç var.
Uytüşken 'in evlerinde
Unutulmayan canım yârim var.*

*Oyulup kalan oyuk yol,
Oymon 'un yolu olmasın.
Oyunu güzel sevimli
Oymon 'da olmayıp ne yapsın.*

*Kazılıp kalan kara yol,
Kadın 'ın yolu olmasın.
Gülüşü güzel sevimli
Kadın 'da olmayıp ne yapsın.*

*Kayrılık 'tı kayıp gel,
Kunduz, tilki bulursun.
Tootoy 'ı geçip gel,
Düğme, inci alırsın.*

*Kayrılık 'ın kunduzu
Kara olmayıp ne yapsın.
Tümeçi 'nin tilkisi
Kıpkızıl olmayıp ne yapsın.*

*Benim evim Çakır 'da,
Benim atım direkte.
Benim yerim Çakır 'da,
Kızıl atım direkte.*

*Çakır 'dan gelen kişiydim,
Çakır gözlü ben idim.
Direkteki atım yarışçı,
Yarışçı kişi ben idim.*

22.

*Ak zirvenin başında
Altın çeçek büyüyor.
Altın dağlı Altay 'da
Ay ışığı parlıyor.*

*Gök zirvenin başında
Gümüş çeçek büyüyor.
Gümüş dağlı Altay 'da
Güneş ışığı parlıyor.*

Altın-Köl

Ak tumanı cayılğan
Altın-Köldiñ carajın!
Albatızın azıragan
Oniñ balığın tatuzın!

Tuyuk kara cış bütken
Tuularınıñ biyigin.
Turgan curtın azıragan
Turlu añınıñ semizin.

Ebire öskön ağajı
Emil saylu kuzuktu.
Aylandıra tuuları
Altın, möñün cöölöli.

Kara suulu yerim bar
Kara caltuu malım bar,
Cezelü yerim bar
Tereñ tüktü malım bar.
Altay sırtında ak carık bar,
Altayga çıksam altın çeçek bar

Tañ taylanıp tañ ayttı,
Tavurlanıp kün çıktı,
Ayıl sayın ış çıktı,
Arka cerde küük etti.
Koy aydap baldar ötkön,
Kojonı salıp işke ulus bargan,
Emegen ulus uy saagan,
Er ulus at asıragan.

Seyrekke öskön keen ölöñ
Pus kelip suup saldı,
Meniñ özök pavırım
Açıp – catti.
Aka pütökön ak çeçek,
Ajımdı naan buuvra bulut,
Salgınduu kelip
Paltap saldı.
Meniñ azıraan karındaştar
Keen yahşı baldar.
Yarban külük, baldarı kırıp saldı.
Maa saanarga açu koron
Yahşı gün keler biyin yok biyin?
Meniñ baldar artıp kalıp
Yanar biyin, yok biyin?

23.

Altın Göl

Ak sisi yayılan
Altın Göl ne güzel!
Halkını besleyen
Onun balığı ne lezzetli!

Sık kara orman yetişmiş
Dağları ne yüksek.
Oradaki köyleri doyuran
Dağ hayvanı ne semiz.

Çevrede yetişmiş ağacı
Çam fıstığı kozalaklı.
Etraftaki dağları
Altın, gümüş servetli.

24.

Kara sulu yerim var
Kara yeveli atım var,
Yosunlu yerim var
Sık tüylü atım var.
Altay sırtında ak gök var,
Altay'a çıksam altın çiçek var.

25.

Gün dönüp tan attı,
Parıldayıp güneş doğdu,
Evlerden duman çıktı,
Ormanda guguk kuşu öttü.
Koyun güden çocuklar geçti,
Şarkı söyleyip işe insanlar gitti,
Kadınlar inek sağdı,
Erkekler at besledi.

26.

Seyrek'te yetişen görklü otu
Buz gelip suladı,
Benim içimi, bağırımı
Açtı.
Ovada açan ak çiçek,
Üstümdeki boz bulut,
Rüzgâr getirip,
Vurdu.
Büyüttüğüm kardeşlerim
Güzel, iyi çocuklardı.
Alman yiğidi, çocukları kardı.
Benim için derin acı
İyi gün gelir mi, gelmez mi?
Benim çocuklarım sağ kalıp,
Bir gün döner mi, dönmez mi?